
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

יומנו של החיד"א - 13757

תאריך עדכון אחרון 29-09-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' ירון בן-נאה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: aronbn@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לרגל המצב: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

יומנו הנדפס של ר' חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א), 'מעגל טוב השלם', הוא דוגמא נדירה ליומן של תלמיד חכם ואחת התעודות העבריות המרתקות מראשית העת החדשה. במהלך הסמינר נקרא יחד קטעים ממנו, ובאמצעותם נבקש להבין טוב יותר את עולמו הפרטי של ר' חיים יוסף דוד אזולאי - התשוקה לספרים ולידע, מצבי הרוח, תגובותיו לתופעות שונות, זהות ותודעה עצמית, אוריינטליזם פנימי ועוד. כמן נתחקה מעט על העולם היהודי הנשקף מן הכתיבה האישית: קהילות יהודיות בעולם האסלאם ובאירופה, התפוצה הספרדית לשלוחותיה, חכמים והדיוטות, עשירים ועניים, ערבות הדדית וזרות, היחס לארץ-ישראל ולשלוחים, מגעים עם שאינם יהודים ועוד.

מטרות הקורס:

הכרות עם החיד"א, הכרות מסוימת עם הקהילות היהודיות בהן עבר, ובכלל עם העולם היהודי במאה הי"ח.
קריאה ביקורתית של טקסטים אוטוביוגרפיים (אגודוקומנטים)

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הכרות עם החיד"א, הכרות מסוימת עם הקהילות היהודיות בהן עבר, ובכלל עם העולם היהודי במאה הי"ח.
קריאה ביקורתית של טקסטים אוטוביוגרפיים (אגודוקומנטים)

דרישות נוכחות (%):

80

שיטת ההוראה בקורס: קריאת טקסטים ודיונים בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

העולם היהודי בעקבות השבתאות

שלוחי א"י

מפגשים יהודיים

החיד"א - רב ומחבר

החיד"א כביבליופיל

החיד"א כאתנוגרף

החיד"א כאיש משפחה

חלומות ומחלות

זהות עצמית והזדהות

חומר חובה לקריאה:

*ככלי

י' ברנאי, יהודי ארץ ישראל במאה הי"ח: בחסות 'פקידי קושטא', ירושלים תשמ"ב
ירון בן-נאה, יהודים בממלכת הסולטנים, ירושלים תשס"ז
ירון צור, גבירים ויהודים אחרים במזרח התיכון העות'מאני 1750-1830, ירושלים תשע"ז
E. Carlebach, *The Pursuit of Heresy: Rabbi Moses Hagiz and the Sabbatian Controversies*, New York 1990
Yaacov Dweck, *Dissident Rabbi: The Life of Jacob Sasportas*, Princeton University Press: Princeton 2019

*מקורות

ר' חיים יוסף דוד אזולאי, מעגל טוב השלם, מהד' פריימן, ברלין תרע"ג.
ר' חיים יוסף דוד אזולאי, אגרות החיד"א, ליורנו תרכ"ז.
מ' בניהו (עורך), ספר החיד"א, ירושלים תשי"ז
מ' בניהו, ר' חיים יוסף דוד אזולאי, א-ב, ירושלים תשי"ט

*מחקרים:

עודד כהן, חדשים גם ישנים: מרחבים תרבותיים בעולמו של החיד"א, עבודת דוקטור, תל אביב תשע"ו
(נמצא אונליין)
ע' כהן, אמונות פסולות, ספרים כשרים: גישתו של החיד"א לחכמים שבתאיים ולחיבוריהם, ציון פג
(תשע"ח), 350-323
Matthias B. Lehmann, *Levatinos and Other Jews: HIDA's Travel Diary*, *Jewish Social Studies* 13,3 (2007), 1-34
Yaacov Dweck, *A Jew from the East Meets Books from the West*, in: *Jewish Culture in Early Modern Europe: Essays in Honor of David B. Ruderman*, edited by Richard I. Cohen et al., Pittsburgh and Cincinnati, 2004, 239-249

חומר לקריאה נוספת:

בהתאם להתקדמות ולמשתתפים

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 25 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 25 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 50 %

רפראט

מידע נוסף / הערות:

קביעת נושאים לרפראטים תתבצע כבר בחודש הראשון ללימודים, והרפראט הערוך יוגש במתכונת הנדרשת בחוג עד לשיעור האחרון בסמסטר. נוכח הנסיון הרע שהיה לי בשנים האחרונות לא יהיו בעניין הזה שום הנחות. במהלך הסמסטר תתבקשו למסור עוד 2-3 מטלות כתובות. הרשימה הביבליוגרפית אינה סופית. מקורות נוספים יינתנו במהלך הסמסטר, בהתאם להתקדמות ולתחומי העניין של התלמידים.